

Dosarul nr. 2ra-1761/19

Prima instanță: Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău (jud. O. Robu)

Instanța de Apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan)

DECIZIE

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către Dorina Brașovanu,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Brașovanu împotriva lui Liviu Brașovanu cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, în schimbul unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil,

împotriva deciziei din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 06 martie 2013 Dorina Brașovanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Liviu Brașovanu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere și partajarea averii comune în devălmășie a soților.

La 22 aprilie 2013 Dorina Brașovanu a depus cerere, prin care a solicitat separarea într-un proces aparte a pretențiilor cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, cu încasarea unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil.

În motivarea acțiunii a indicat că, în perioada căsătoriei au procurat împreună cu Liviu Brașovanu apartamentul nr. 54, amplasat pe str. XXXXX. Acest fapt este confirmat prin contractul nr. 170/52 din 29 ianuarie 2008 de investiții în construcția casei locative din str. XXXXX; actul de primire-predare

în proprietate nr. 58 din 03 iunie 2010 și extrasul din Registrul bunurilor imobile din 22 februarie 2013.

A menționat că aceste circumstanțe demonstrează faptul că bunul imobil enunțat constituie proprietate comună în devălmășie a soților Dorina Brașovanu și Liviu Brașovanu.

Astfel, Dorina Brașovanu a considerat că, ținând cont de interesele copilului minor comun cu Liviu Brașovanu, după dânsa urmează a fi recunoscut dreptul de proprietate asupra 2/3 cote-părți ideale din apartamentul 54, amplasat pe str. XXXXX, iar după Liviu Brașovanu 1/3 cotă-parte ideală.

Totodată, având în vedere că bunul imobilul litigios este cu o odaie, și nu este partajabil în natură, reclamanta a considerat necesar de a-și atribui în proprietatea sa întregul bun imobil, în schimbul unei sulte bănești de 111118,33 de lei, achitată în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu, ce constituie valoarea proporțională a 1/3 cotă-parte din imobil.

Deopotrivă, reclamanta a considerat oportun de a obliga organul cadastral să înregistreze în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate a Dorinei Brașovanu asupra una cotă-parte din apartamentul 54, amplasat pe str. XXXXX și de a retrage viza de reședință a pârâtului Liviu Brașovanu din acest apartament, și cu evacuarea lui.

A solicitat determinarea după Dorina Brașovanu a dreptul de proprietate asupra 2/3 cote-părți ideale din apartamentul 54, amplasat pe str. XXXXX, iar după Liviu Brașovanu dreptul de proprietate asupra 1/3 cotă-parte ideală din acest apartament; împărțirea proprietății comune în devălmășie a soților, prin atribuirea în proprietate personală Dorinei Brașovanu și copilului minor a întregului bun imobil: apartamentul 54, amplasat pe str. XXXXX, în schimbul unei sulte în mărime de 111118,33 de lei în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu, ce constituie valoarea proporțională a 1/3 cotă-parte din apartamentul nominalizat; dispunerea înregistrării în Registrul bunurilor imobile la OCT Chișinău, a dreptului de proprietate a Dorinei Brașovanu asupra una cotă-parte din apartamentul 54, amplasat pe str. XXXXX; retragerea vizei de reședință a lui Liviu Brașovanu din apartamentul 54, amplasat pe str. XXXXX, cu evacuarea ultimului din acest apartament.

Prin încheierea din 22 aprilie 2013 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău pretențiile Dorinei Brașovanu împotriva lui Liviu Brașovanu cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, cu încasarea unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil, au fost separate într-un proces aparte.

Prin hotărârea din 22 aprilie 2013 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău s-a admis acțiunea; s-a desfăcut căsătoria între Dorina Brașovanu și Liviu Brașovanu, înregistrată la 24 septembrie 2007 la Primăria s. Mîndrești, r. Telenești; s-a determinat domiciliul copilului minor XXXXX cu mama Dorina Brașovanu și s-a încasat de la Liviu Brașovanu în beneficiul Dorinei Brașovanu pensia pentru întreținerea copilului minor în sumă bănească fixă în mărime de

2000 de lei, începând cu data adresării cererii în judecată (06 martie 2013) și până la atingerea majoratului copilului.

Prin hotărârea din 12 iulie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Brașovanu a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Dorina Brașovanu, casată hotărârea din 12 iulie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău și a fost emisă o nouă hotărâre prin care s-a atribuit în proprietate personală Dorinei Brașovanu întregul bun imobil: apartamentul nr.54, amplasat pe str. XXXXX, în schimbul sultei în mărime de 300000 de lei în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu; în rest pretențiile au fost respinse.

Prin decizia din 17 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Liviu Brașovanu, reprezentat de avocații Tudor Coadă și Vitalii Lazăr, s-a casat decizia din 09 aprilie 2014 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Dorina Brașovanu, a fost casată hotărârea din 12 iulie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău și emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii; a fost încetată proprietatea comună în devălmășie - apartamentul nr.54 din mun. XXXXX, prin vânzarea la licitație și atribuirea Dorinei Brașovanu și lui Liviu Brașovanu câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte din prețul bunului obținut în urma vânzării; în rest pretențiile au fost respinse; a fost încasat în beneficiul statului taxa de stat de la Dorina Brașovanu în mărime de 1806, 78 de lei, iar de la Liviu Brașovanu în sumă de 5000, 33 de lei.

La 19 iunie 2019 Dorina Brașovanu a declarat recurs împotriva deciziei din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

În motivarea recursului a menționat că instanța de apel la emiterea deciziei a apreciat arbitrar probele și a încălcat normele de drept material și procedural.

Astfel, recurenta a indicat că în speță, apelanta a solicitat determinarea dreptului ei de proprietate și oferirea unei sulte coproprietarului, însă instanța a dispus vânzarea la licitație a apartamentului, soluție ce prezumă lipsirea de proprietate și pe care nu a solicitat-o nici una din părți. Or, soluția dată de instanța de judecată duce la posibilitatea cumpărării apartamentului de către o persoană terță și ca urmare lipsirea de spațiu locativ a apelantei.

A considerat că decizia luată de instanța de apel creează o situație mai dificilă în propria cale de atac, încălcând grav prevederile art.373 Cod de procedură civilă.

A mai declarat că nu a fost verificată indivizibilitatea apartamentului, deoarece în cadrul examinării cauzei nu a fost efectuată o cercetare științifică în sensul stabilirii modalităților de partajare și de folosință a acestui bun imobil. La caz, raportul de evaluare a bunului imobil nu poate fi pus la baza hotărârii judecătorești de a considera bunul imobil indivizibil, deoarece raportul dat după natura sa are alt scop și anume cel de cercetare imobiliară întru stabilirea valorii imobilului și nicidecum cel de stabilire a modalităților de partajare și de folosință

a acestuia. În această ordine de idei, se deduce că, instanța de apel prematur a conchis indivizibilitatea bunului și a aplicat în mod eronat instituția vânzării la licitație.

Totodată a menționat că instanța de apel pentru a dispune vânzare apartamentului unde are domiciliul copilul minor era obligată de a dispune intervenirea în proces a autorității tutelare, ceea ce nu a fost făcut.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 14 februarie 2019.

Materialele cauzei atestă că decizia instanței de apel a fost expediată părților la data de 19 martie 2019, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurentă la dosar lipsesc.

Astfel, recursul declarat la data de 19 iunie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 02 octombrie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul declarat de Dorina Brașovanu admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432, alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118, alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor

participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130, alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură civilă, statuează că, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Înaintând cerere de chemare în judecată, concretizată prin cererea de separare a pretențiilor împotriva lui Liviu Brașovanu, Dorina Brașovanu a solicitat determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, în schimbul unei sulțe, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia respingerii acesteia ca neîntemeiate.

Judecând apelul declarat de Dorina Brașovanu instanța de apel l-a admis și casând hotărârea primei instanțe a emis o hotărâre nouă prin care a admis parțial acțiunea, și a încetat proprietatea comună în devălmășie- apartamentul nr. 54 din mun. XXXXX, prin vânzarea și atribuirea Dorinei Brașovanu și lui Liviu Brașovanu a câte ½ cotă-parte din prețul obținut în urma vânzării; în rest a respins pretențiile; totodată a fost încasat în beneficiul statului taxa de stat de la Dorina Brașovanu în mărime de 1806, 78 de lei și de la Liviu Brașovanu în sumă de 5000, 33 de lei.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția instanței de apel este una pripită cu depășirea limitelor prevăzute de lege.

Astfel, din decizia instanței de apel, rezultă că instanța a ajuns la concluzia de a înceta proprietatea comună în devălmășie - a apartamentului nr. 54 din mun. XXXXX, prin vânzarea la licitație și atribuirea Dorinei Brașovanu și lui Liviu Brașovanu a câte ½ cotă-parte din prețul bunului obținut în urma vânzării.

Conform prevederilor art.357 Cod civil, (în vigoare la data de referință) încetarea proprietății comune pe cote-părți prin împărțire poate fi cerută oricând dacă legea, contractul sau hotărârea judecătorească nu prevede altfel. Împărțirea poate fi cerută chiar și atunci când unul dintre coproprietari a folosit exclusiv bunul, afară de cazul când l-a uzucapat, în condițiile legii. Împărțirea poate fi făcută prin înțelegere a părților sau prin hotărâre judecătorească.

Conform art. 361 alin. (1) Cod civil, (în vigoare până la 01 martie 2019) împărțirea bunului proprietate comună pe cote-părți se face în natură, proporțional cotei-părți a fiecărui coproprietar. Alin. (2) lit. a), b) al aceluiași articol stabilește că dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este partajabil în natură, împărțirea se face prin atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulțe, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari, la cererea lor; precum și vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de

neînțelegere, la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

Colegiul Civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că pentru împărțirea bunului proprietate comună pe cote părți în modul indicat în art. 361 al. (2) lit. a) și b) Cod civil, urmează să se distingă două situații: - bunul este divizibil și împărțirea se face în natură; - bunul este indivizibil.

Deci, din materialele cauzei, inclusiv din Raportul de evaluare a bunului imobil se atestă că, partajarea în natură a apartamentului nr. 54, amplasat în mun. XXXXX, nu este posibilă, respectiv bunului imobil litigios este indivizibil.

În aceste circumstanțe, instanța de apel constatând că bunul imobil menționat fiind indivizibil și că atribuirea în proprietatea exclusivă doar a Dorinei Brașovanu, în schimbul unei sulte în favoarea coproprietarului Liviu Brașovanu nu este posibilă, a dispus vânzarea la licitație a bunului fără ca aceasta să fie solicitat de către părți și fără a verifica o altă posibilitate de împărțire a bunului indivizibil.

Or, atât din cererea de chemare în judecată, cât și din cererea de apel depuse de Dorina Brașovanu nu rezultă că ultima ar fi solicitat vânzarea bunului imobil, precum și nici din partea intimatului Liviu Brașovanu la materialele cauzei nu este o astfel de cerință.

Mai mult, instanța de apel ajungând la o astfel de concluzie nu a ținut cont de interesele copilului minor, având în vedere că acesta locuiește cu mama Dorina Brașovanu, iar prin vânzarea bunului litigios, copilul rămâne fără un loc de trai.

Prin urmare, instanța de apel dispunând vânzarea la licitație a bunului proprietate comună în devălmășie și-a depășit limitele prevăzute de lege, or, art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, stabilește expres că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel.

Aici, instanța de recurs relevă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și anume cauza Fomin vs. Moldova din 11 ianuarie 2012, unde Curtea a indicat că dreptul la un proces echitabil include dreptul părților de a fi auzite, ce, la rândul său, presupune nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar, în primul rând, obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente ale părții au fost acceptate sau respinse.

Astfel, instanța de recurs remarcă că întru judecarea justă și corectă a litigiului, instanța de apel era obligată să verifice temeinicia hotărârii primei instanțe doar în limitele pretențiilor înaintate, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură.

Or, în sensul art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să

menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

La rejudecare instanța de apel urmează să țină cont de cele relatate și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Față de cele de precedent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție
d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Dorina Brașovanu.

Se casează decizia din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă Dorina Brașovanu împotriva lui Liviu Brașovanu cu privire la determinarea cotelor-părți ideale din bunul imobil proprietate comună în devălmășie a soților, încetarea proprietății comune pe cote-părți, prin atribuirea bunului imobil în proprietate exclusivă a coproprietarului, în schimbul unei sulte, retragerea vizei de reședință și evacuarea din imobil, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat